

**Vilniaus
universiteto
leidykla**

Lietuvos istorijos studijos

ISSN 1392-0448
eISSN 1648-9101

VILNIUS UNIVERSITY

Scholarly Journal

Studies of Lithuania's History

2020

Vol. 45

Published since 1992

Vilnius University Press
Vilnius, 2020

ISSN 1392-0448
eISSN 1648-9101

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Mokslo žurnalas

Lietuvos istorijos studijos

2020

45 tomas

Leidžiamas nuo 1992 metų

Vilniaus universiteto leidykla

Vilnius, 2020

The journal is published twice a year

Editorial Board

Editor-in-Chief

Prof. dr. *Alfredas Bumblauskas* Vilnius University (History 05 H)

Executive Secretary

Doc. dr. *Tomas Vaiseta* Vilnius University (History 05 H)

Editors:

Prof. dr. *Zenonas Butkus* Vilnius University (History 05 H)
Prof. habil. dr. *Bogusław Dybaś* Nicolaus Copernicus University, Toruń / Scientific Centre of the Polish Academy of Sciences in Vienna (History 05 H)
Prof. habil. dr. *Sven Ekdahl* Göteborg University (History 05 H)
Prof. dr. *Robert Frost* University of Aberdeen, United Kingdom (History 05 H)
Prof. habil. dr. *Edvardas Gudavičius* Vilnius University (History 05 H)
Dr. *Magnus Ilmjärv* Tallinn University (History 05 H)
Dr. *Neringa Klumbytė* Miami University, United States of America (Philosophy 01 H)
Dr. *Michail M. Krom* European University at St. Petersburg (History 05 H)
Prof. dr. *Mathias Niendorf* Ernst-Moritz-Arndt Universität Greifswald (History 05 H)
Prof. habil. dr. *Zenonas Norkus* Vilnius University (Sociology 05 S)
Prof. dr. *Rimvydas Petrauskas* Vilnius University (History 05 H)
Dr. *Sergey Polekhov* Institute of Russian History, Russian Academy of Sciences (History 05 H)
Dr. *Darius Staliūnas* Lithuanian Institute of History (History 05 H)
Prof. habil. dr. *Rafal Witkowski* Adam Mickiewicz University in Poznań (History 05 H)

Address:

Vilnius University Faculty of History
7 Universiteto St., LT-01513 Vilnius, Lithuania
E-mail: istorijos.studijos@gmail.com
<http://www.journals.vu.lt/lietuvos-istorijos-studijos>

The articles were reviewed by two experts

Included in:

Central & Eastern European Academic Source (EBSCOhost);
Historical Abstracts (EBSCOhost);
Humanities International Complete (EBSCOhost);
Humanities International Index (EBSCOhost);
TOC Premier (EBSCOhost);
CEEOL

This publication was funded by the Lithuanian Science Council according to Project No. LIP-079/2016 of the National Lithuanian Studies and Dissemination Program 2016–2024

Copyright © 2020 Authors. Published by Vilnius University Press This is an Open Access journal distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Žurnalas leidžiamas du kartus per metus, Priedas – kas antri metai

Redaktorių kolegija

Vyriausiasis redaktorius

Prof. dr. *Alfredas Bumblauskas* Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)

Atsakingasis sekretorius

Doc. dr. *Tomas Vaiseta* Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)

Nariai:

Prof. dr. *Zenonas Butkus* Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)

Prof. habil. dr. *Bogusław Dybaś* Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas / Lenkijos mokslų akademijos tyrimų centras Vienoje (Istorija 05 H)

Prof. habil. dr. *Sven Ekdahl* Geteborgo universitetas, Švedija (Istorija 05 H)

Prof. dr. *Robert Frost* Aberdino universitetas, Jungtinė Karalystė (Istorija 05 H)

Prof. habil. dr. *Edvardas Gudavičius* Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)

Dr. *Magnus Ilmjärv* Talino universitetas, Estija (Istorija 05 H)

Dr. *Neringa Klumbytė* Majamio universitetas, Jungtinės Amerikos Valstijos (Filosofija 01 H)

Dr. *Michail M. Krom* Sankt Peterburgo Europos universitetas, Rusija (Istorija 05 H)

Prof. dr. *Mathias Niendorf* Greifsvaldo Ernsto Moritzo Arndto universitetas, Vokietija (Istorija 05 H)

Prof. habil. dr. *Zenonas Norkus* Vilniaus universitetas (Sociologija 05 S)

Prof. dr. *Rimvydas Petrauskas* Vilniaus universitetas (Istorija 05 H)

Dr. *Sergey Polekhov* Rusijos mokslų akademijos Rusijos istorijos institutas, Rusija (Istorija 05 H)

Dr. *Darius Staliūnas* Lietuvos istorijos institutas (Istorija 05 H)

Prof. habil. dr. *Rafał Witkowski* Poznanės Adomo Mickevičiaus universitetas, Lenkija (Istorija 05 H)

Redakcijos adresas:

Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas
Universiteto g. 7, LT-01513 Vilnius, Lithuania
El. paštas: istorijos.studijos@gmail.com
<http://www.zurnalai.vu.lt/lietuvos-istorijos-studijos>

Straipsniai vertinti dviejų recenzentų

Indeksuojamas:

Central & Eastern European Academic Source (EBSCOhost);

Historical Abstracts (EBSCOhost);

Humanities International Complete (EBSCOhost);

Humanities International Index (EBSCOhost);

TOC Premier (EBSCOhost);

CEEOL

Leidybą pagal Valstybinės lituanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 metų programos projektą Nr. LIP-079/2016 finansavo Lietuvos mokslo taryba

Autorių teisės © 2020 Autoriai. Publikavo Vilniaus universiteto leidykla.

Tai yra atvirosios prieigos žurnalas. Žurnalas platinamas vadovaujantis Kūrybinių bendrijų licencija Priskyrimas, kuri leidžia laisvai ir neribotai naudoti, kaip mano esant reikalinga, be kita ko, kopijuoti, daryti pakeitimus ir kurti išvestinius kūrinius, naudoti komerciniais ir nekomerciniais tikslais nurodant informacijos šaltinį ir autorių.

Turinys

IN MEMORIAM EDVARDAS GUDAVIČIUS

<i>Alfredas Bumblauskas</i> . Edvardas Gudavičius: žmogus – istorijos meistras – akmuo	8
<u>Edvardas Gudavičius</u> . Pora pastabų jaunos mūsų istorikos tema	22
<u>Edvardas Gudavičius</u> . Paskutinė vieša prof. Edvardo Gudavičiaus kalba istorikų bendruomenei	29

STRAIPSNIAI

<i>Antanas Petrilonis</i> . „Auf die Hand“ praktika: belaisvių lygtiniai paleidimai tarp Vokiečių ordino ir Lietuvos (XIV a. pabaiga–XV a. pirma pusė)	31
<i>Vita Diemantaitė</i> . Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kanceliarijos veikla vadovaujant Leonui Sapiegai (1585–1623 m.)	47
<i>Darius Sakalauskas, Aivaras Poška</i> . Prekybos Nemunu organizavimas iš Sapiegų ir Radvilų šios upės aukštupio uostų XVIII a. septintajame ir aštuntajame dešimtmečiuose	61
<i>Kęstutis Kilinskas</i> . Pavojaus aidai iš Talino: Lietuvos kariuomenės vadovybės reakcija į 1924 m. gruodžio 1 d. komunistų sukilimą Taline	79
<i>Titas Krutulyš</i> . Kultūrinė atmintis Antrojo pasaulinio karo metų lietuvių periodinėje spaudoje	95
<i>Džiugas Misevičius</i> . Kulinarija LSSR: siekiai ir galimybės	115

KLASIKA

<i>Fernand Braudel</i> . Istorija ir socialiniai mokslai: <i>longue durée</i>	137
---	-----

ŠALTINIO PUBLIKACIJA

<i>Andrej Ryčkov</i> . Registr percepty pieniądzy czasu spławu królewieckiego [1760–1761 roku]	162
---	-----

RECENZIJOS

<i>Povilas Andrius Stepavičius</i> . Jogailaičiai ir atmintis. – Rec.: <i>Natalia Nowakowska</i> (ed.), Remembering the Jagiellonians, London: Routledge, 2018.....	172
--	-----

MOKSLINIS GYVENIMAS

<i>Algis Povilas Kasperavičius</i> . Andrzejaus Walickio jubiliejus	175
---	-----

APIE DISERTACIJŲ GYNIMĄ

VILNIAUS UNIVERSITETO ISTORIJOS FAKULTETE

<i>Darius Indrišionis</i> . Kai nusikalstama dėl politikos (apie Sigitos Černevičiūtės disertaciją „Politiniai nusikaltimai Lietuvoje 1919–1940 m.: teisėkūra ir teismų praktika“ ir jos gynimą)	179
--	-----

Contents

IN MEMORIAM EDVARDAS GUDAVIČIUS

<i>Alfredas Bumblauskas</i> . Edvardas Gudavičius: a Man – a Master of History – a Stone	8
<u>Edvardas Gudavičius</u> . A Few Comments on Our Young Historika	22
<u>Edvardas Gudavičius</u> . The Last Speech of prof. Edvardas Gudavičius to a Community of Historians	29

ARTICLES

<i>Antanas Petrilonis</i> . The <i>auf die Hand</i> Practice: Releasing Captives on Parole between the Teutonic Order and Lithuania at the End of the 14 th Century and the First Half of the 15 th Century	31
<i>Vita Diemantaitė</i> . Activities of the Grand Duchy of Lithuania Chancellery under the Management of Leon Sapieha (1585–1623)	47
<i>Darius Sakalauskas, Aivaras Poška</i> . The Organization of Trade in Nemunas from the Riverhead Ports of the Radziwiłł and Sapieha Families in the 1760s and 1770s	61
<i>Kęstutis Kilinskas</i> . The Echoes of Danger from Tallinn: The Reaction of the Lithuanian Armed Forces Command to the Communist Uprising in Tallinn on 1 st of December in 1924	79
<i>Titas Krutulyš</i> . Cultural Memory in the Lithuanian Periodical Press during World War II	95
<i>Džiugas Misevičius</i> . Culinary in the LSSR: Aspirations and Possibilities	115

CLASSICS

<i>Fernand Braudel</i> . History and the Social Sciences: <i>longue durée</i>	137
---	-----

ARCHIVAL PUBLICATION

<i>Andrej Ryčkov</i> . Registr percepty pieniędzy czasu spławu królewieckiego [1760–1761 roku] ...	162
--	-----

REVIEWS

<i>Povilas Andrius Stepavičius</i> . The Jagiellonians and the Memory. – Rec.: <i>Natalia Nowakowska</i> (ed.), <i>Remembering the Jagiellonians</i> , London: Routledge, 2018	172
---	-----

SCIENTIFIC LIFE

<i>Algis Povilas Kasperavičius</i> . Anniversary of Andrzej Walicki	175
---	-----

ABOUT THE DEFENSE OF THESIS AT THE DEPARTMENT OF HISTORY IN VILNIUS UNIVERSITY

<i>Darius Indrišionis</i> . The Crime in the Name of Politics (on Sigita Černevičiūtė's thesis „Political Crimes in Lithuania in 1919–1940: Legislation and Court Practice“)	179
--	-----